

Sygn. akt I ACz 1104/14

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2014 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2014 roku w Krakowie
na posiedzeniu niejawnym
sprawy z powództwa K. W.
przeciwko P. W.
o separację

na skutek zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w
Nowym Sączu z dnia 24 kwietnia 2014 roku, sygn. akt I C 449/ 13

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 1104/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Nowym Sączu oddalił wniosek pozwanego P. W. o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy, odwołując się do treści art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.) oraz wskazał, że poniesienie przez pozwanego kosztów sądowych, które w obecnym stanie sprawy ograniczają się do obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od sprzeciwu od wyroku zaocznego w kwocie 300 zł, leży w granicach możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego bez naruszania jego prawa do sądu i odbędzie się bez uszczerbku utrzymania koniecznego pozwanego i jego rodziny. Z aktu małżeństwa wynika, że pozwany jest młodym człowiekiem, urodził się w (...) r. Z oświadczenia majątkowego wynika, że pozwany mieszka z matką, która otrzymuje emeryturę w kwocie 720 zł. Pozwany jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Posiada zadłużenie z tytułu zaciągniętych kredytów, otrzymał pozew o zapłatę kwoty 16.000 zł. Miesięczne wydatki na gospodarstwo domowe i żywywienie wynoszą 740 zł. Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwany nie wskazał, by miał jakąkolwiek przeszkodę do podjęcia pracy. Nie jest również obciążony obowiązkiem opieki nad swoim małoletnim dzieckiem. Pozwany miał wystarczająco dużo czasu aby przygotować się finansowo do niniejszego postępowania, gdyż pierwsze pismo w sprawie otrzymał ponad rok temu tj. w dniu 25 marca 2013 r. Sąd Okręgowy podkreślił, że obciążenie pozwanego z tytułu zaciągniętych pożyczek nie może stanowić dla niego usprawiedliwienia, gdyż w chwili ich pobierania stanowiły one dla niego poważne przysporzenie majątkowe.

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem pozwany, zarzucając mu błędne przyjęcie, że pozwanemu nie przysługuje zwolnienie od kosztów sądowych. Wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie pozwanego od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu podniósł, że nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych, co wynika z oświadczenia majątkowego spełniającego przesłanki z art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zdaniem pozwanego Sąd rozpoznając wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych powinien wziąć pod uwagę aktualną a nie potencjalną

sytuację finansową strony. Pozwany cały czas szuka pracy, lecz do tej pory bez rezultatu. Wskazane we wniosku pożyczki bankowe nie stanowiły przysporzenia pozwanego, gdyż zostały zaciągnięte kilka lat temu w czasie trwania małżeństwa z przeznaczeniem na potrzeby i utrzymanie rodziny. Nie jest zatem w stanie poczynić oszczędności, gdyż otrzymywana przez jego matkę emerytura starcza zaledwie na pokrycie podstawowych życiowych pozwanego i jego matki.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na obecnym etapie postępowania obciążające pozwanego koszty sądowe ograniczają się do obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od zarzutów od wyroku zaocznego w kwocie 300 zł.

Instytucja zwolnienia od kosztów sądowych ma szczególny charakter i jest instrumentem gwarantującym dostęp do sądu osobom, które obiektywnie nie są w stanie ponieść tych kosztów z uwagi na ich sytuację materialną. O zwolnienie od kosztów sądowych może ubiegać się zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Z 2005 r., Nr 167, Poz. 1398), osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Natomiast stosownie do treści art. 101 ust. 1 u.k.s.c. sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Wobec tego, zwolnienie od kosztów sądowych uzależnione jest od ustalenia przez Sąd, w oparciu o okoliczności dotyczące stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie, iż osoba ta nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania siebie i swojej rodziny. Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego. Oświadczenie to podlega ocenie co do jego wiarygodności, przy czym zwolnienie od kosztów sądowych jest uzasadnione jedynie wówczas, gdy niemożność poniesienia kosztów, w całości lub w części, ma charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu. Zatem dla oceny przesłanek z art. 102 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie decyduje wyłącznie wysokość uzyskiwanych, bieżących dochodów, lecz całokształt sytuacji majątkowej osoby ubiegającej się o zwolnienie, w tym możliwości zarobkowe strony ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych. Jeżeli więc strona zdolna do pracy nie wykorzystuje lub ogranicza swoje możliwości zarobkowe w sposób nieuzasadniony albo fikcyjnie pozbywa się majątku, nie spełnia warunków uzasadniających zwolnienie od kosztów sądowych (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 4 września 1974 r. II CZ 167/74, OSP 1975, nt 7, poz. 176; z dnia 20 października 1980 r., II CZ 126/80, niepubl., z dnia 31 marca 1987 r., I CZ 26/87, OSNCP 1988 nr. 7-8, poz. 103; z 4 lutego 2005 r., III SPP 11/05, OSNCP, nr 16, poz. 260).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji prawidłowo ocenił sytuację materialną skarżącego, uznając, że przedstawiona przez niego sytuacja majątkowa nie uzasadnia dalszego zwolnienia go od kosztów sądowych.

Okoliczność posiadania statusu bezrobotnego osoby posiadającej możliwości zarobkowe nie uzasadnia zwolnienia od kosztów sądowych. Choć pozwany podał, że w 2008 r. doznał poważnego urazu i jego skutki odczuwa do dziś, a ze względu na trudną sytuację na rynku pracy, pozostaje aktualnie osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Pozwany posiada jednak zdolność do wykonywania pracy i podejmuje prace dorywcze. Możliwość zatrudnienia przy pracach dorywczych pozwala mu na zdobycie środków na utrzymanie i pokrycie części kosztów sądowych. Twierdzenie pozwanego, o braku możliwości pokrycia części opłaty nie mogło odnieść w okolicznościach sprawy skutku. Przemawiała za takim orzeczeniem też treść deklaracji procesowych pozwanego.

Dostrzegając skutki urazu doznanego przez pozwanego, również w ocenie Sądu II instancji posiada możliwości zarobkowe i może pokryć części opłaty.

Pozwany nie jest obciążony obowiązkiem stałej opieki nad innymi osobami, w szczególności matką, nie spoczywa na nim również obowiązek pieczy nad małoletnim dzieckiem.

Choć w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych, w tym opłaty od pisma procesowego, Sąd obowiązany jest badać aktualną sytuację majątkową, rodzinną, zarobkową wnioskodawcy, to w judykaturze akcentuje się, że przy

ocenie żądania zwolnienia od kosztów istotny jest nie tylko stan majątkowy strony w chwili rozstrzygnięcia o żądaniu, lecz także możliwość zaoszczędzenia na opłatę sądową od chwili, gdy strona musiała się już liczyć z możliwością powstania obowiązku uiszczenia opłaty (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 1987 r. I CZ 26/87, OSN 88/7-8/103). Jak trafnie zauważył Sąd I instancji, powód dowiedział się o niniejszej sprawie najpóźniej w dniu 5 marca 2013 r., kiedy to został mu doręczony odpis postanowienia Sądu. Pozwany, wniósł sprzeciw w dniu 21 marca 2014 r. tj. po upływie ponad roku czasu od dowiedzenia się o niniejszej sprawie. Miał więc podstawy aby zakładać, że konieczne jest uprzednie gromadzenie środków pieniężnych na potrzeby ewentualnego postępowania sądowego, jak również miał wystarczająco dużo czasu na zabezpieczenie stosownej kwoty, nawet jeśli miałby ograniczone możliwości zarobkowe w związku z doznanym urazem, oraz nawet gdyby w tym okresie podejmował jedynie prace dorywcze. W tej sytuacji trudno uznać za wiarygodne twierdzenia pozwanego jakoby przez ten okres czasu nie mógł odłożyć jakichkolwiek kwot.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.